

Sveriges Regioner och Kommuner (SKR)
Sveriges regioner

Skrivelse angående mobilitetsstöd till folkhögskolornas framtida finansiering

Inledning

De tre storstadsregionerna har låtit göra en utredning om mobilitetsstödet till folkhögskolorna. Utredningen för fram delvis relevant kritik mot administrativ krånglighet för stödförmen, men utredningen visar också att de tre storstadsregionernas invändningar mot hur mobilitetsstödet fungerar har svag grund.

De tre storstadsregionerna planerar att sluta betala ut mobilitetsstöd till folkhögskolorna i landet. Västra Götalandsregionen tog initiativet och har redan fattat beslut i ärendet. Beslut har fattats utan att dialog och samförstånd med andra regioner först söktes.

Folkhögskolornas finansieringssystem

Även om det är så att de tre storstadsregionerna betalar mer i mobilitetsstöd till folkhögskolor i andra regioner än vad andra regioner betalar till skolor i de tre storstadsregionerna, pekar utredningen på att de flesta deltagare återvänder till sitt hemlän efter kursavslut. ”Detta innebär att mobilitetsstödet i första hand finansierar kompetensutveckling av hemlänets egna invånare”, konstaterar utredningen och motsäger därmed ett av de viktigaste argumenten som använts av regionpolitikerna för att avskaffa systemet med mobilitetsstöd.

För utbildningar i Sverige gäller principen om de studerandes fria val av utbildningsinriktning och plats för utbildningen. En översyn av folkhögskolornas finansiering som SKL gjorde 2016 pekade på det angelägna i att värna om folkhögskolestuderandes fria rörlighet i landet. Olika skolor har olika profilering och olika kursutbud, varför det är naturligt att studerande söker sig till sitt intresseområde oavsett var i landet de ges. Denna möjlighet till fritt sökande av utbildningar skulle hotas om de tre storstadsregionernas beslut genomförs.

Folkhögskolornas finansieringssystem har ända sedan 1872 byggts på att landstingen (numera regionerna) delat finansieringsansvaret med staten, vilket befästes i folkbildningspropositionen 2005. Principen är dock inte lagfäst vilket innebär att varje region kan fatta egna beslut om finansieringen. Sedan 1970-talet har SKL (numera SKR) lämnat rekommendationer om hur stort mobilitetsstödet ska vara. De flesta regionerna har följt och följer rekommendationen. På senare år har dock några regioner beslutat om en lägre nivå på stödet.

Att de tre största regionerna nu verkar beredda att helt avveckla mobilitetsstödet utan att ha förankrat det hos andra regioner är dock ytterst oroande – framför allt för folkhögskolorna, som därmed riskerar en betydande del av sin finansiering. För vissa skolor med särskilt hög andel utomlänsdeltagare kan det hota skolans framtid, för andra kan det tvinga fram en kraftig reduktion av verksamheten. Särskilt skulle internatverksamheten, som till stor del behövs för deltagare som kommer från andra län men som också för många skolor är en del av identiteten, hotas.

Folkbildningens roll i dagens samhälle

Folkbildningen har stor betydelse i dagens samhälle. Den kan stärka människors personliga utveckling, som individer och tillsammans. Folkbildning ger människor verktyg att bygga ett hållbart samhälle, på landsbygd såväl som i stad. Dess potential att främja demokrati, positiv utveckling och hållbarhet för miljö och samhälle är stor. Näthat, filterbubblor och alternativa fakta tar allt större utrymme i opinionsbildningen. Folkbildning kan ge redskap för att värdera mediernas budskap.

Folkhögskolorna spelar också en stor roll för integrationsarbetet och för att ge nyanlända invandrare liksom andra med svag förankring på arbetsmarknaden grundläggande utbildning. Om folkhögskolorna tvingas begränsa sin verksamhet kan även detta arbete skadas.

Den ekonomiska situationen för många (särskilt) rörelsefolkhighögskolor är allvarlig och framtiden på många sätt osäker. Det handlar om att utbildningsformen folkhighögskola ska kunna upprätthålla en kvalitativ verksamhet men också ytterst om överlevnad för flera skolor.

Bland folkhighögskolorna finns en stor oro över att det regionala finansieringssystemet hotas. I en gemensam skrivelse från Rörelsefolkhighögskolorna (RIO), Folkhighögskoleföreningen inom SKL (Fhf) och de offentligtägda folkhighögskolorna (OFI) i höstas konstaterades att det inte är motiverat att föreslå ett helt nytt system för det regionala stödet till folkhighögskolorna men att en administrativ förenkling av mobilitetsstödet borde göras och att SKL borde utreda folkhighögskolornas konkreta förslag om detta. Denna breda samsyn från folkhighögskolevärlden borde vara en självklarhet för SKR att ta till sig och borde innebära att storstadsregionerna åtminstone pausar sina beslut om att redan från nästa år sluta medverka i det etablerade systemet för gemensam finansiering av folkhighögskolorna.

Region Kronobergs synpunkter

Region Kronoberg uppmanar Sveriges Kommuner och Regioner att försöka hitta en gemensam hållning som kan ge folkhögskolorna fortsatt goda möjligheter att förse samhället med bra utbildningar och folkbildning i hela landet.

För det fortsatt goda samarbetet inom Sveriges Kommuner och Regioner borde det också vara en självklarhet att inte tre regioner tar ensidiga beslut som påverkar alla regioner, utan att dialog och försök att nå samsyn om framtiden gjorts. I värsta fall kan det skada det förtroendefulla samarbetet mellan alla regioner och kommuner som rått inom Sveriges Kommuner och Regioner under många år.

Region Kronoberg den 21 april 2020

Med vänlig hälsning

Mikael Johansson (M)
Regionstyrelsens ordförande